

Martin Persson
Konsult
martin.persson3@trelleborg.se
0760514225

Bildningsnämnden

Kvalitetsrapport bildningsnämnden, läsåret 2021/22

1. Bildningsförvaltningens kvalitetsrapport

Bildningsförvaltningens kvalitetsrapport är ett verktyg i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. Syftet med kvalitetsrapporten är att en gång per år bedöma kvaliteten och måluppfyllelsen i förhållande till de nationella målen och de av bildningsnämnden prioriterade effektmål samt att identifiera avvikelser och bristande likvärdighet. Kvalitetsrapporten ska fungera som ett verktyg för huvudmannens förbättringsarbete.

Fokus i kvalitetsrapporten är förskolor och skolors förutsättningar, progressionen av barn- och elevers kunskapsutveckling samt arbetet med trygghet, studiero och delaktighet.

I analysen görs en bedömning av vad som påverkat resultat och måluppfyllelse samt vad som behöver förbättras.

Inledning

Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolförhållande och inom fritidshemmet enligt 1 kap. 9 § skollagen (2010:880). Och det är huvudmannen som ansvarar för att utbildningen är likvärdig inom de verksamheter som bildningsnämnden ansvarar för. Likvärdig är inte lika utan hänsyn ska tas till barn och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt och en strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen (1 kap. 4 § skollagen). Kommunens kvalitetsrapport har således fokus på huvudmannens uppdrag, likvärdighet. Rektorerna har i sina kvalitetsrapporter fokus på sitt uppdrag, likvärdighet på skolan.

De övergripande frågeställningarna för bildningsförvaltningens kvalitetsrapport är:
Vilka förutsättningar har nämnden givit verksamheterna?

Vilken effekt har förutsättningarna fått på utbildningens kvalitet samt barn och elevers resultat och måluppfyllelse?

Är utbildningen likvärdig i de verksamheter som bildningsnämnden ansvarar för?

Bildningsförvaltningen

E-post bildningsforvaltningen@trelleborg.se

Webb www.trelleborg.se

Besöksadress Henry Dunkers
gata 1

Postadress Box 79, 231 21
Trelleborg

Telefon 0410-73 30 00

Fakturaadress

Box 173, 231 23 Trelleborg

Org.nr 212000-1199

Innehållet i kvalitetsrapporten är sammanfattning (kap.2), väsentliga händelser under året (kap.3), utvärdering av förra årets förbättringsarbete (kap.4) huvudmannens förutsättningar (kap.5), normer och värden (kap.6), kunskaper, lärande och utveckling (kap.7) och slutligen barn och elevers ansvar och inflytande (kap.8).

2. Sammanfattning av kvalitet, måluppfyllelse och kommande förbättringsarbete i samtliga verksamheter

Förbättrade kunskapsresultat

Skolan i Trelleborgs kommun lyckades med att hålla fokus på undervisningen under förra läsåret då pandemin fortfarande pågick. Trots att en stor del av utvecklingsarbetet, exempelvis det kollegiala lärandet, ställdes in till förmån för att hålla i gång kärnverksamheten, undervisningen, så syns ingen nedgång i elevernas kunskapsresultat avseende gymnasieexamen och slutbetygen i årskurs 9, snarare tvärtom. Slutbetygen för eleverna i årskurs 9 visar på en mycket god progression med utgångspunkt från betygen, årskurs 7. Och gymnasieexamen togs på 3 år av 92 % av eleverna på Söderslättsgymnasiet, en klar förbättring jämfört med förra årets 86 %. Och det trots att stora delar av deras gymnasieutbildning genomförts under en pandemi där fjärrundervisning dominerade. Förskolan prioriterade barns omsorg och trygghet under förra läsåret medan undervisningsuppdraget fick minskad uppmärksamhet.

Den negativa betygsprogressionen avseende betygen i årskurs 8 är dock en konstaterad pandemieffekt, men det finns ännu tid att rätta till det eftersom utbildningen ännu inte är avslutad. Stressen och måendet har dock påverkats negativt av pandemin både för elever och personal. Personal vittnar om trötthet och minskad motivation.

Kompetensförsörjningen

Kompetensförsörjningen är och kommer än mer att bli en avgörande faktor för kvaliteten i verksamheterna. Det gäller att vara en attraktiv arbetsgivare som kan behålla sin personal och rekrytera ny när vakanser uppstår. Två glädjande trender avseende kompetensförsörjningen är att andelen behöriga lärare på Söderslättsgymnasiet visar en kraftig ökning under den senaste 10 årsperioden. Den andra glädjande trenden är att andelen förskollärare ökar i Trelleborgs kommun och är betydligt högre än riksgenomsnittet. Kompetensförsörjningen i grundskolan visar dock en motsatt trend, en kraftig minskning av behöriga lärare under den senaste 10 årsperioden. Rektorernas kvalitetsrapporter visar tydligt att kvaliteten i utbildningen försämras vid hög personalomsättning, vakanser samt en hög andel vikarier.

Styrning skapar stress

Den nationella och kommunala styrningen har varit för omfattande förra läsåret, vilket har stressat ett utbildningssystem som redan var stressat inte minst på grund av pandemin. Samtliga initiativ och handlingsplaner är var för sig befogade, men sammantaget blev de för omfattande och därmed stor risk för att de inte blir implementerade fullt ut samt att andra målområden riskeras att försämras. Skollag och läroplansförändringar kan självklart inte väljas bort, de måste tas om hand och

personalen kompetensutvecklas för att förändringarna ska få den genomslagskraft som förväntas. Den kommunala politiska styrningen behöver dock i högre grad ta hänsyn till nationell styrning, lokala behov samt de professionellas autonomi.

Utbildningen inte likvärdig

Utbildningen, bildningsnämndens ansvar, var inte under förra läsåret likvärdig. Det finns skolenheter eller delar av densamma där kränkingsanmälningarna är omfattande och enkäterna visar att elevernas trygghet och studiero inte var tillfredsställande. Det finns också skolenheter som har betydligt sämre utfall än andra skolenheter, avseende kunskaper och förmågor. Och det trots bildningsnämndens kompensatoriska resursfördelning. Huvudmannen behöver således fortsätta att fokusera på de målområden där bristande likvärdighet existerar och fundera, tillsammans med rektorn, vilka ytterligare åtgärder som behövs för att förbättra måluppfyllelsen.

Betygssättningen

Bedömning- och betygssättning är myndighetsutövning och ska vara likvärdig och rättssäker. Betygen i årskurs 7 visar på en markant försämring från betygen i åk 6. Det är inte rimligt att eleverna har med sig mindre kunskaper när de går ut åk 7 än när de började samma årskurs. Det handlar troligtvis om olika bedömningskulturer hos lärarna. För att komma till rätta med detta behöver ledning och huvudman prioritera arbetet med betygssättningen genom att skapa en arena för lärarna att diskutera sina bedömningar av olika elevuppgifter i relation till de betygskriterier som finns i kursplanerna. Det är enda sättet att gå mot en ökad grad av objektivitet i betygssättningen.

Flyttat fokus till undervisningen

Ledningen på skolorna har börjat att flytta fokus från förutsättningarna i verksamheten, resurstilldelning och elevgruppens socioekonomiska bakgrund, till det som man kan påverka och har ansvar för, likvärdigheten i utbildningen och undervisningens kvalitet. Kapaciteten hos lärarna skiljer sig åt i alla utbildningssystem och genom att arbeta med observationer och att det kollegiala lärandet sätter fokus på frågor om undervisningens kvalitet kan samtalet på skolorna fokusera på hur var och en kan bidra till en förbättrad undervisningspraktik. Alla enheter arbetar med observationer av undervisning och kommer framgent att stärka det arbetet med bättre struktur och systematik. Mycket av det kollegiala lärandet var inställt under pandemin, men kommer nu att fokusera mer på undervisningens kvalitet och hur man tillsammans ska kunna genomföra olika typer av förbättringar av undervisningen.

Barngruppernas storlek och sammansättning i förskolan

Barngrupperna är större i Trelleborg än för riksgenomsnittet för samtliga kommuner i Sverige. Ytterst är det rektorn i dialog med huvudmannen som avgör om barngruppen har lämplig storlek och sammansättning för att skapa de förutsättningar som krävs för att förskolan ska nå målen. Huvudmannen bör även framgent ha koll och följa upp barngruppernas storlek och sammansättning så att de håller sig på en rimlig nivå.

3. Väsentliga händelser under året samtliga skolformer

Pandemin

Även läsåret 2021/22 präglades av pandemin, hög frånvaro bland barn och elever samt personal, gjorde att fokus var på att få kärnverksamheten att fungera. Och det verkar den i stor utsträckning ha gjort.

Under förra läsåret, 2020/21 skrev rektorerna på uppdrag av förvaltningen handlingsplaner för att minska pandemins påverkan på måluppfyllelse och psykiskt mående. Det som konstaterades av rektorerna i handlingsplanen var den ökade frånvaron samt den bristande kontinuiteten i undervisningen för eleverna som en följd av omfattande schemaändringar orsakade av ökad personalfrånvaro. Elever bedöms ha blivit otryggare, mer socialt isolerade och mindre fysiskt aktiva under pandemin. Rektorerna beskriver att stressen, prestationsångesten och betygshetsen har ökat bland eleverna, särskilt bland elever med hög frånvaro. Dessutom har pandemin i många fall påverkat elevhälsans möjligheter att utreda och genomföra insatser. Det är således närvaron, skolstressen och elevernas mående som ansågs försämrade av pandemin.

Under det mest omfattande pandemiåret, 2020/21, försökte huvudmannen och skolorna motverka det försämrade måendet och stressen för betygen genom att elever som hade särskilda behov fick ha fysisk undervisning samtidigt som övriga elever hade fjärrundervisning. Detta upplägg gällde både för grundskolan och Söderslättsgymnasiet. Undantag gjordes också för praktiska moment på yrkesprogrammen samt laborationer på de studieförberedande programmen på Söderslättsgymnasiet. Medan de praktiska momenten i de praktisk-estetiska ämnena samt laborationer i de naturvetenskapliga ämnena i grundskolan påverkades negativt av fjärrundervisningen, ämnena blev i huvudsak teoretiska. Även matematikämnet lyftes fram som mindre gynnsamt för distansutbildning i rektorernas handlingsplaner.

De åtgärder som vidtogs i handlingsplanerna och effekten av de har under detta läsår följts upp. Stort fokus har riktats mot att öka närvaron på samtliga skolenheter, exempelvis följer Sjöviksskolan upp närvaron 6 ggr per år. Närvarorutinerna har vässats på samtliga skolenheter, exempelvis tidig kontakt med vårdnadshavare. Kommunens handlingsplan för att främja skolnärvaro har varit ett stöd i arbetet. Statistiken för läsåret 2021/22 visar att elever på låg- och mellanstadiet har förbättrat sin närvaro, medan en försämring skett på högstadiet¹.

Resurser har även allokerats om utifrån de behov som har identifierats. Elevhälsan har stärkts personellt på flera skolenheter och resurser har lagts på ämnen som har visat tendenser till försämrade måluppfyllelse, exempelvis de praktiskt-estetiska ämnena och matematik. Extra läxhjälp samt lovskolor har genomförts i större omfattning än tidigare. Mer organiserad rörelse under skoltid har också genomförts samt mer träning för att eleverna ska bli simkunniga eftersom den försämrades under pandemin.

---

¹ Diarienummer BIN 2022/2327

Någon tydlig effekt på elevernas kunskapsresultat kan inte utläsas av resultaten för läsåret undantaget årskurs 8 vars inskolning på högstadiet försämrades betydligt som en följd av pandemin. Självklart har vissa elever, klasser och ämnen påverkats mer än andra, men det går inte att på skolenhetsnivå utläsa någon mer omfattande negativ effekt av pandemin på elevernas kunskapsresultat. En rimlig hypotes är också att de åtgärder, och de är omfattande, som skolorna vidtagit i form av lovskolor, läxhjälp, förebyggande insatser från elevhälsan, om allokering av resurser till ämnen, grupper och individer där behoven bedöms som störst samt ett kontinuerligt och aktivt arbete med att främja närvaron och fokusera på att genomföra ordinarie undervisning har haft en positiv effekt på måloppfyllelsen.

Förskolan har i stort sett klarat att hålla verksamheten öppen, vilket har varit en viktig förutsättning för att andra viktiga samhällsinstanser har kunnat bemannas. Förskolans verksamhet har dock präglats av en omfattande frånvaro hos både barn och personal. Uppdraget i förskolan kring omsorg och trygghet har prioriterats och bedöms hållit god kvalitet under förra läsåret. Däremot har det relativt nya uppdraget i förskolan avseende undervisning, på en del förskolor, påverkats negativt av pandemin genom minskad uppmärksamhet och mindre utveckling av densamma. Problemen med barns språkutveckling är det som mest lyfts fram av rektorerna, barn som inte har svenska som modersmål bedöms vara en särskilt utsatt grupp. Samtidigt har pandemin bidragit till en ökad utevistelse i förskolan och mer fokus på utomhuspedagogik samt en förstärkning av den pågående digitaliseringen. Dessutom stärktes samarbetet i personalgruppen, det upplevdes positivt att tillsammans kämpa hårt med något och faktiskt, i de allra flesta fall, hålla förskolan öppen.

En stor del av det kollegiala lärandet i samtliga verksamheter och därmed utvecklingsarbetet blev inställt eller satt på paus på grund av fokuseringen med att få kärnverksamheten, undervisningen, att fungera.

En tydlig konsekvens av pandemin är dock att personalen är tröttare efter alla omställningar och en högre arbetsbelastning än normalt. Personal- och elevfrånvaron med omfattande bemanningsförändringar som följd bedöms vara en av de viktigaste bidragande orsakerna till att arbetsbelastningen för personalen har ökat. Konsekvensen kan ibland bli som det står i en kvalitetsrapport ”att det stundtals varit svårt att hitta motivationen i arbetet”.

Trots detta behövs ett fortsatt arbete med att identifiera negativa effekter av pandemin för barn och elever, en del effekter kanske ännu inte har kunnat skönjas. Dessutom behöver personalens arbetssituation uppmärksammas. Den bästa åtgärden från huvudmannens sida är att skapa stabila förutsättningar med arbetsro för pågående processer, ge stöd till skolenheter och ha tillit till att de professionella på skolorna vidtar de åtgärder som krävs. Varje skola är unik och har specifika förutsättningar och behov som behöver hanteras lokalt.

Kriget i Ukraina

Krigsutbrottet 24 februari 2022 har påverkat skolans arbete genom en större oro bland framför allt de äldre eleverna. Skolintroduktion (Rektorsområde öst) tar emot

nyanlända elever i kommunen för kartläggning och initial undervisning i svenska under elevernas första åtta veckor i skolan. Skolintroduktion snittar mottagande av 35 elever per läsår, men på grund av kriget i Ukraina har de under innevarande läsår hanterat 60 elever.

4. Utvärdering av förra läsårets förbättringsarbete samtliga skolformer

Samtliga kvalitetsrapporter innehåller utvärdering av förra årets förbättringsarbete med fokus på bildningsnämndens effektmål. Dessa är;

1. Bättre hälsa samt ökad trygghet och studiero i förskola och skola
2. Högre måluppfyllelse och förbättrade studieresultat i förskola och skola
3. Digital transformation i förskolan och skolan
4. Samverkan förskola, skola och näringsliv

De första två av bildningsnämndens effektmål följs upp under kapitlen normer och värden samt kunskaper, utveckling och lärande. Höge måluppfyllelse följs upp under kapitlet barn och elevers ansvar och inflytande. Uppföljningen av de två sistnämnda effektmålen sker nedan samt styrningen från bildningsnämnden avseende mer regelbunden fysisk aktivitet i skolan.

Digital transformation i förskolan och skolan

Flertalet nya kommunövergripande och förvaltningsspecifika digitala verksamhetssystem har implementerats under läsåret, Schoolsoft, Teams, Microsoft 365 och en ny digital arbetsyta för personalen. Detta har medfört, som alltid vid genomförandet av nya digitala verksamhetssystem, stress och en negativ påverkan på personalens arbetsmiljö.

Det har skett en ökad användning av digitala verktyg i undervisningen på samtliga förskolor i Trelleborgs kommun även om likvärdigheten brister eftersom personalen har varierad kompetens och intresse. Personalens kompetensbrister kommer avhjälpas när work-shops och fortbildning som skulle genomförts under förra läsåret² i stället kommer att genomföras under nuvarande läsår. Det kommer att ytterligare stärka arbetet med digitaliseringen i förskolan och främja arbetet med likvärdighet.

Fritidshemmets personal arbetar också med implementeringen av Schoolsoft. Men det finns fortfarande osäkerhet kring systemet och hur det ska användas så fortsatt kompetensutveckling samt kollegialt lärande behövs även här.

I grundskolorna används de digitala verktygen som ett komplement i lärandet och inte som en enskild aktivitet. Skolan har sedan tidigare en väl utbyggd digital bank av enheter i form av Chromebooks och Ipad. På samtliga grundskolor har de digitala läromedlen från Gleerups implementerats under läsåret. De har tagits emot mycket väl och har förbättrat undervisningen.

Samverkan förskola, skola och näringsliv

---

² Blev inställda på grund av hög personalfrånvaro i samband med pandemin

Bildningsnämndens effektmål samt Skolverket³ styr studie- och yrkesvägledning mot en bred vägledning. Den breda vägledningen handlar om att lärare och studie- och yrkesvägledare (SYV) behöver samarbeta för att integrera studie- och yrkesvägledningen i undervisningen. Det kan handla om hur kunskaper i ämnet kan ha betydelse i arbetslivet samt visa på alternativ till traditionella föreställningar om kön och kulturell bakgrund. Studie- och yrkesvägledning i snäv bemärkelse handlar enbart om den personliga vägledning som SYV:aren ger.

Samtliga skolor arbetar med målsättningen den ”breda vägledningen”. I det arbetet har skolorna kommit lite olika långt. En del skolor uppger att de inte har en SYV-grupp men att det kommer att starta upp arbetsgrupper inför hösten 2022. Ett utvecklingsområde för några grundskolor är; att informera all personal om att det är ”allas ansvar att arbeta med den breda vägledningen”. Även grundsärskolan behöver komma i gång med arbetet med den breda vägledningen.

Pandemin har dock hindrat skolenheterna att utföra vissa inplanerade insatser såsom studiebesök, besök av föreläsare, samt besök av vårdnadshavare som ska berätta om sitt yrke.

Traditionell PRAO (Praktisk arbetslivsorientering) genomfördes däremot under förra läsåret. PRAO är ett tillfälle där eleverna får en inblick om hur det är ute i arbetslivet. Att förbereda eleverna inför, under och efter deras PRAO-perioder är en obligatorisk insats riktad mot alla elever i årskurs 8 och 9. Inför PRAO får eleverna uppgifter som de sedan redovisar för klassen när PRAO-perioden är över. Oftast vävs PRAO:n in i ämnen som samhällskunskap, svenska och engelska.

I en enkät som skickades ut till samtliga elever i åk 7, 8 och 9 framkom det tydligt att eleverna önskade mer PRAO. Eleverna vid kommunala grundskolor i Trelleborgs kommun får sammanlagt 15 dagars PRAO, 10 dagar under årskurs 8 och 5 dagar i årskurs 9. Det innebär att eleverna får 5 dagar mer än vad som är lagstadgat. Att införa mer PRAO hade tagit mer tid i anspråk från den nationellt garanterade undervisningstiden.

Rörelse och fysiska aktiviteter

Styrningen från de nationella styrdokumenterna och bildningsnämnden avseende mer regelbunden fysisk aktivitet under skoldagen har implementerats på samtliga enheter och fallit väl ut. De flesta av rektorernas kvalitetsrapporter beskriver hur arbetet med mer omfattande regelbunden fysisk aktivitet under skoldagen har genomförts. I kvalitetsrapporten från tätort Väster kan man läsa att mellanstadiet på Sjöviksskolan har daglig fysisk aktivitet. De skriver att ”effekterna är svåra att mäta men många elever frågar efter aktiviteterna och säger att de kan koncentrera sig bättre”. Liljeskolan har en satsning med stöd av Riksidrottsförbundet som heter ”Rörelsesatsning i skolan”. Den innehåller styrda rastaktiviteter, rörelsepauser i undervisningen samt en rad aktiviteter efter skoltid. Serresjöskolan har haft rörelse innan nationella prov. Fritidshemsverksamheten har, på samtliga enheter, ett starkt fokus på rörelse i verksamheten. Fritidshemmets styrka är tillgängligheten till olika arenor för rörelse, tex idrottshall, lekhall och ändamålsenlig utemiljö. Effekten av de planerade rörelseaktiviteterna är att eleverna väljer rörelse framför att sitta still under tiden i fritidshemmet. Personalen på fritidshemmen har dessutom organiserat

---

³ Allmänna råden

rastaktiviteter under skoldagen som innehåller rörelse med fokus på socialt samspel, vilket bidragit till bättre koncentration och mindre konflikter.

5. Organisatoriska förutsättningar

5.1 Organisatoriska förutsättningar - huvudmannanivå

Organisationsförändringen - rektorsområdena

Den organisationsförändring som genomfördes med start vid läsårets början har utfallit i huvudsak väl. Någon fördjupad utvärdering är inte genomförd, men data från kvalitetsrapporter och rektorer ger i huvudsak en positiv bild av organisationsförändringen. Stora rektorsområden ger bättre förutsättningar för ledning och styrning, den kompensatoriska resursfördelningen samt den röda tråden i ett 1 - 16 års perspektiv. En del rektorsområden saknar ett högstadium, ett rektorsområde består av endast förskolor och gymnasieskolan är ett eget rektorsområde.

Omorganisationen har givetvis också skapat oro bland personalen, det gör ofta organisationsförändringar. Rektorsområde Skegrie beskriver i sin kvalitetsrapport att organisationsförändringen har medfört brister i kommunikation och samspel mellan ledning och medarbetare, roller i ledningsgruppen har varit oklara och arbetet har inte utvecklats och förändrats i 1 – 16 års perspektivet som önskats. Inför kommande läsår ska skolledningens roller förtydligas samt strukturer kring kommunikation, innehåll, möten och förväntningar ska förtydligas i Skegrie rektorsområde.

1. Ledning och styrning

Rektorerna har nu tillgång till biträdande rektorer och administrativa chefer som bildar en gemensam ledningsgrupp för området. Ledningsgruppen tar ett helhetsansvar för verksamheten i ett 1 – 16 års perspektiv. De biträdande rektorerna har ett tydligt verksamhet- och personalansvar för delar av verksamheten. Medarbetarna får en tydlighet vem som är deras närmaste chef och vem de ska vända sig till. Medarbetarvolymen per skoledare har minskat vilket ger bättre förutsättningar för att organisera det kollegiala lärandet med fokus på undervisningens kvalitet samt ett mer systematiserat arbete med observationer som stödjer den professionella utvecklingen av samtliga medarbetare.

2. Den kompensatoriska resursfördelningen

Resurserna fördelas till rektorsområdena enligt kommunens resursfördelningsmodell som består av dels ett grundbelopp per elev och verksamhet, dels en socioekonomisk del (SALSA⁴). Den nya organisationen, med stora volymer barn och elever i olika verksamheter, ger möjligheter för rektorn att se budgeten som en helhet och omfördela resurserna utifrån de behov som föreligger i verksamheterna vid varje specifik tidpunkt. Data tyder på att denna möjlighet ännu inte används i

---

⁴ SALSA = Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala Sambands Analyser. Trelleborgs kommun har byggt SALSA på 50 % föräldrarnas sammanlagda utbildningsnivå, 20 % om vårdnadshavarna uppbär försörjningsstöd, 20 % elever födda utomlands med båda föräldrarna födda utomlands och 10 % elever födda i Sverige med båda vårdnadshavarna födda utomlands.

någon större utsträckning vilket förvaltningen behöver fundera på hur det ska förbättras för att den nya organisationen fullt ut ska utnyttja de möjligheter som ges av den decentraliserade ekonomistyrningen.

3. 1 - 16 års perspektivet

Det nationella utbildningsuppdraget, som det är formulerat i exempelvis läroplan för grundskolan (Lgr 22), har ett övergripande mål, samverkan mellan olika lärarkategorier för att skapa sammanhang, kontinuitet samt progression i elevernas utveckling och lärande. Vid övergångar ska särskilt uppmärksammas elever som är i behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Erfarenhetsutbytet mellan lärarkategorierna har underlättats betydligt när personalen nu befinner sig i samma organisationsenhet.

Personalomsättning

Fungerande professionella relationer samt en organisationskultur som präglas av omtanke, trygghet och tillit utgör grunden för förskola och skola. Hög personalomsättning påverkar kvaliteten och skapar oro hos både personal och elever. Det tar alltid en tid innan relationerna och rutinerna är på plats i samband med nyrekrytering och det finns exempel under läsåret på att eleverna blir otryggare och kränkingsanmälningarna ökar i samband med personalbyten.

Hög personalomsättning gör också att ledningen får lägga allt för mycket tid på rekrytering i stället för att fokusera på kvaliteten i undervisningen, det som är en viktig faktor för förbättrade studieresultat. Flera av kvalitetsrapporterna från rektorsområdena vittnar om hög personalomsättning som har givit sämre förutsättningar för kvalitet och måloppfyllelse. Smyge/Klagstorp skriver i sin kvalitetsrapport att "avsaknaden av ordinarie personal och täta personalförändringar under läsåret har medfört ett sämre arbetsflöde och åsidosatta arbetsuppgifter". Kvalitetsrapporten från Skegrie skriver avseende förskolorna "vi kan se en direkt koppling mellan årets höga andel vikarier och stora omsättning i personalen och kvaliteten på utbildningen". Kvalitetsrapporten för rektorsområdet tätort Väster skriver att Sjöviksskolan har haft en del personalomsättning som lett till sämre kontinuitet i arbetet. Utmaningarna på Liljeskolan har varit en ovanligt stor rörlighet bland personal, två skolledare valde att avsluta sin tjänst och på mellanstadiet slutade ett helt arbetslag.

Kompetensförsörjningen - den viktigaste framtidsfrågan

Kompetensförsörjningen är och kommer att vara den viktigaste framtidsfrågan eftersom det finns en enorm brist och därmed konkurrens på utbildade lärare, förskollärare och annan personal med formell utbildning för det uppdrag som de ska bedriva. Söderslättsgymnasiet har en positiv trend avseende andelen behöriga lärare under den senaste 10 årsperioden. Grundskolorna i kommunen en motsvarande negativ trend.

Det gäller för bildningsnämnden och dess förvaltning att kunna behålla sin personal som är kvalificerad för uppdraget samt att rekrytera ny behörig personal när vakanser uppstår. Om man dessutom vill höja kvaliteten på undervisningen i förskolan som många rektorer nämner i sina kvalitetsrapporter, två förskollärare per avdelning, så kräver det att man uppfattas som en attraktiv arbetsgivare på

utbildningens arbetsmarknad. Lönen är och kommer att vara viktig förstås, och här står sig bildningsförvaltningens lärarlöner förhållandevis väl i konkurrens med andra utbildningsanordnare. Men än viktigare för att vara en attraktiv arbetsgivare har blivit arbetsmiljön och förutsättningarna för uppdraget såsom ledarskapet, arbetsbelastningen, organisationskulturen, kollegerna samt det professionella frirummet. Konkurrenten om arbetskraft gör att varje organisation som bedriver välfärdsverksamhet, skola, sjukvård, äldreomsorg, behöver prioritera frågan om att vara en attraktiv arbetsgivare. Den kommer att avgöra kvaliteten i verksamheterna på lite längre sikt.

Styrning från stat och kommun

Det kollegiala lärandet och tid för kompetensutveckling har ägnats åt förändringar i Lgr 22 under förra läsåret. Implementeringen av nya digitala verksamhetssystem har också krävt sitt fokus. Den nya organisation med nya roller, nya chefer och krav på ett arbete i ett 1 - 16 års perspektiv har också påverkat personalens arbetsmiljö och arbetsförhållande. Dessutom har den kommunala politiska styrningen med målsättningar om att alla skolor ska ha en profil, öka närvaron, daglig fysisk aktivitet, förbättra utbildningen för nyanlända, plan för särbegåvade och högpresterande elever, krisplan, nya rutiner för simundervisning samt trafikplan också krävt prioriteringar, implementering samt ianspråktagande av personella resurser.

I efterhand kan konstateras att en omfattande målbild, förändringar i Lgr 22, nya digitala verksamhetssystem samt de kommunala handlingsplanerna implementerats under förra läsåret. Samtidigt pågick en pandemi vilket medförde ständiga förändringar i bemanning och organisation i samtliga verksamheter.

Den sammanlagda styrningen från stat och kommun blev för omfattande under förra läsåret, är min bedömning, och fick till följd att utbildningssystemet stressades än mer än vanligt. Samtliga initiativ och målsättningar är var och en för sig befogade, men sammantaget blir de för omfattande och riskerar att bli kontraproduktiva. Arbetsbelastningen och stressen hos personalen gör att en del implementeringar riskerar att bli ytliga och inte gå tillräckligt på djupet samtidigt som det professionella frirummet för olika personalkategorier minskar betydligt med omfattande styrning från huvudmannen.

Likvärdigheten avseende lokaler och den pedagogiska miljön behandlas inte i denna rapport. Det görs i andra tjänsteskrivelser från bildningsförvaltningen till bildningsnämnden och till andra politiska nämnder i kommunen.

Skolfrånvaron behandlas heller inte i denna rapport eftersom den har behandlats i "Rapport skolfrånvaro i grundskolan läsåret 2021/22" (BIN 2022/2327).

5.2 Personal - bildningsförvaltningen

Lärare med pedagogisk högskoleexamen, andel %	2021/22	2022/23	2023/24
Förskola	61 %		
Grundskola	82 %		
Grundsärskola	36 %		
Gymnasieskolan	84 %		

Källa: SCB

5.3 Organisatoriska förutsättningar - förskola

Kommunala förskolor, antal barn, antal årsarbetare (åa), barn per åa, antal barn barngrupp

	Antal barn	Antal årsarbetare (åa)	Barn per åa	Antal barn per barngrupp
Huvudmannen totalt	2149	347,25	6,19	17,06

Fågelsången	155	22,6	6,8	19,38
Alstad	50	9,3	5,4	12,5
Klöverns	35	7,1	4,9	11,67
Dalajärs	99	14,6	6,8	19,8
Ängshögs	38	6,1	6,21	19
Granlunda	107	16,8	6,37	21,4
Modeshögs	89	15	5,91	17,8
Skegrie förskolor	269	44,8	6	17,93
Solrosen	80	12,1	6,6	16
Flaningens	92	14,8	6,2	15,33
Högalids	151	22	6,8	16,78
Smörblommans	29	5	5,8	14,5
Pilekvistens	72	11,5	6,2	14,4
Söderängens	117	18,7	6,3	19,5
Gertrudsgårdens	142	23,8	6	15,78
Ajgeldingersska	70	10,9	6,4	17,5
Klagstorps	68	11	6,2	17
Uddens	75	11,8	6,3	18,75
Öster Järs	77	11,8	6,5	19,25
Klämmans	80	13,2	6	20
Smygehamns	104	17,2	6	14,86

Prästkragens	52	8,2	6,3	17,33
Orrens	37	6,9	5,4	18,5
Örtagårdens	61	11,7	5	12,2

Källa: SCB 15 okt 2021

Analys förutsättningar förskolan

Enligt 8 kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen i övrigt erbjudas en god miljö.

I jämförelse mellan Skolverkets rekommendationer är barngrupperna stora i Trelleborgs kommun. Barngruppernas storlek är 17 barn per barngrupp att jämföra med alla kommuner i Sverige som har 15,2 barn per barngrupp⁵. Kvalitetsrapporten från Skegrie skriver att ”indelning av mindre barngrupper är en förutsättning för att undervisning ska kunna ske”. Detta kan dock endast ske under en viss del av dagen då ordinarie personal är på plats. På Högalids förskola har barngruppernas storlek varit en utmaning står det i kvalitetsrapporten från rektorsområdet Nordväst. Många vårdnadshavare i kommunen upplever att grupperna är för stora på förskolan visar den enkät som vårdnadshavarna har svarat på, visserligen är svarsfrekvensen låg, 25 %, så det går inte att dra allt för stora slutsatser. Men frågorna som har det klart sämsta värdena i enkäten är dels, jag upplever att det är tillräckligt mycket personal på förskolan samt dels frågan, jag upplever att förskolan har problem med bemanningen. Även fritextkommentarerna visar på en uppfattning hos många vårdnadshavare att de inte är nöjda med bemanningen i förskolan och känner en oro över den.

Flera faktorer styr bedömningen av om en barngruppsstorlek kan anses lämplig; antal barn, personalens kompetens, personaltäthet och inne- och utemiljön samt sammansättningen av barn. Med barngruppens sammansättning menas barnens åldrar, andelen barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling, barnens närvarotider samt barn med annat modersmål än svenska. Det är angeläget att det inte blir för många relationer för barnen att förhålla sig till. Barngruppernas storlek och sammansättning har också betydelse för att den vuxne ska hinna se barnet, att den vuxne kan ge tid till relaterande och omsorg. Grupperna bör emellertid inte heller vara så små att barnen saknar jämnåriga kamrater att leka, lära och utvecklas tillsammans med. Det kan fungera bra med en större grupp om det till exempel finns hög kompetens och kontinuitet i personalgruppen, lämplig sammansättning i barngruppen, ändamålsenliga lokaler och god personaltäthet.

Frågan om lämplig storlek på barngruppen är således komplex och varken i nationell eller internationell forskning beskrivs exakt vad som är en liten respektive stor barngrupp i förskolan. Forskningen ger däremot stöd för att ju yngre barnen är desto färre barn bör det vara i gruppen.

Barngruppernas storlek i Trelleborgs kommun uppvägs delvis i Trelleborgs av personalens kvalifikationer, andelen utbildade förskollärare är 61 % som ska

⁵ Kolada. Siffrorna i tabellen visar barngruppsstorleken i oktober 2021, barngrupperna blir större under våren när efterfrågan på förskoleplats är högre.

jämföras med 46 % andelen förskollärare i genomsnitt för landets kommuner⁶. Dessutom är trenden ökande, 2014 var det 56 %. Kvalitetsrapporten för tätort Nordväst skriver att det på Högalids förskola finns två förskollärare och en barnskötare per avdelning och på det sättet kan kvaliteten i undervisningen säkras står det i kvalitetsrapporten. De flesta förskolenheter har också som målsättning att på sikt ha två förskollärare per avdelning, vilket kommer öka kvaliteten avseende undervisningsuppgiften.

På samtliga lokaler där förskolan bedriver sin verksamhet finns ett kapacitetstak, 20 barn per avdelning, som sätts med utgångspunkt i lokalernas utformning. Ekonomin sätter också en ram för bemanningen av personal i förskolorna. Avgörande är dock rektorns, i dialog med förvaltningen, professionella bedömning i varje givet läge om barngruppernas storlek och sammansättning.

Bildningsnämnden och bildningsförvaltningen behöver ha fortsatt fokus på hur barngruppernas storlek och sammansättning utvecklar sig så att förutsättningar ges till förskolorna i kommunen att uppnå de nationella målen för utbildningen.

5.4 Organisatoriska förutsättningar - Grundskola

Elevantal grundskola – grundsärskola

Enheter	Förskoleklass	Fritidshem	Grundskola
Alstad	10	51	74
Kattebäcksskolan	25	130	240
Klagstorps skola	22	79	103
Liljeskolan	74	276	928
Pilevallskolan	24	108	372
Serresjöskolan	44	204	315
Sjöviksskolan	46	188	490
Skegrieskolan	64	195	276
Smygeskolan	36	128	191
Västervångsskolan	85	302	780
Väståkraskolan	29	129	474
Östra skolan	25	116	175
Borgen			14
Grundsärskolan			23
Totalt	484	1906	4455

Källa: SCB

⁶ Kolada

Modersmålsundervisning

Antal, elever som är berättigade till modersmålsundervisning är 1070, varav 737 deltar. Den modersmålsundervisning som flest antal elever deltar i är; arabiska (273), albanska (134), bosniska (93), polska (70), makedonska (47) och spanska (46).⁷

Analys förutsättningar grundskola

En omorganisation har skett i grundsärskolan under innevarande läsår. En grupp av yngre elever, som tidigare genomfört sin utbildning på Sjöviksskolan, flyttades över till grundsärskolan, Västervångsskolan, som numera har årskurserna 2 – 9. Det är mycket svårt att rekrytera behöriga lärare till grundsärskolor, den andel som finns på grundsärskolan i Trelleborgs kommun är förhållandevis god.

Grundskolan har en negativ trend avseende behöriga lärare. Förra läsåret var det 82 % en minskning med 10 % på 10 år⁸. Kvalitetsrapporten för Centrum och Nordväst skriver att det är svårt att rekrytera lärare till de äldre eleverna samt även till elevhälsan. För rektorsområdet tätort Öster är rekryteringen av personal speciellt utmanande, då upptagningsområdet kring skolan är ”tungt” utifrån ett socio-ekonomiskt perspektiv. Pilevalsskolan har detta läsår endast haft 73 % behöriga lärare i grundskolan och ingen behörig lärare i fritidshemmen.

SALSA⁹ beskriver hur mycket av skillnaderna av resultaten mellan olika skolor som beror på elevers olika sociala förutsättningar. Syftet med SALSA är således att synliggöra faktorer som skolan inte kan påverka men som har betydelse för betygsresultaten. Den starkaste förklaringsvariabeln i SALSA är elevernas vårdnadshavares genomsnittliga utbildningsnivå på skolan. Andra förklaringsvariabler är andel pojkar och andel nyinvandrade elever. Med stöd av förklaringsvariablerna tar SALSA fram ett modellberäknat värde avseende meritvärdet samt andelen elever som nått målen i samtliga ämnen som sedan jämförs med de faktiska betygsresultaten. Har skolan i jämförelse med andra skolor med liknande elevsammansättning presterat i nivå, bättre eller sämre än förväntat värde.

Alla elever i Sverige har enligt skollagen rätt till en likvärdig utbildning. Alla elever, oavsett social och kulturell bakgrund och var i landet eleverna bor, ska ges förutsättningar att klara av de kunskapskrav som finns uppställda för grundskolan. Utbildningen ska också kompensera för ogynnsamma hemförhållanden och andra olikartade förhållanden.

Grundskolorna i Trelleborgs kommun har olika elevsammansättning. Pilevalsskolans elever har den högsta andelen nyinvandrade¹⁰ elever samt den lägsta

⁷ Källa: SCB med uppgifter från bildningsförvaltningen. Siffrorna inom parentes anger antal elever som deltog i modersmålsundervisningen läsåret 2021/22.

⁸ Källa: Kolada. 2010 var andelen behöriga på grundskolorna i Trelleborgs kommun 92 %. 2021 var andelen behöriga 82 %.

⁹ Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala Sambandsanalyser.

¹⁰ Andel nyinvandrade i %. Pilevalsskolan 9 % övriga enheter har mellan 0 - 1 %. Siffrorna är från 2021. Finns ännu inga beräkningar för år 2022

utbildningsnivån på vårdnadshavarna¹¹. Det påverkar de faktiska betygsresultaten som är betydligt lägre på Pilevallskolan än på de övriga grundskolorna i kommunen (se kap 7.2.1). Modellberäknade värden för SALSA 2022 finns ännu inte att tillgå. Men om vi tittar på föregående läsårs modellberäknade värde så presterade Pilevallskolans elever avseende meritvärdet och andelen elever som nått målen i samtliga ämnen under förväntat värde vid en jämförelse med grundskolor med likartad elevsammansättning¹². Eftersom huvudmannen har ansvar för en likvärdig utbildning för samtliga elever i kommunen och det uppenbarligen inte hjälper med den centrala kompensatoriska resursfördelningen så behöver bildningsnämnden och bildningsförvaltningen ta sig en ordentlig funderare på vilka ytterligare åtgärder och insatser som behövs för att förbättra kunskapsresultaten på Pilevallskolan.

5.4 Organisatoriska förutsättningar - Gymnasieskola

Elevantal Söderslättsgymnasieskolan

Gymnasieskolan	2021/22	2022/23	2023/24
Barn- och fritidsprogrammet	72		
Bygg- och anläggningsprogrammet	122		
El- och energiprogrammet	94		
Försäljning- och serviceprogrammet	86		
Industri tekniska programmet	15		
Vård- och omsorgsprogrammet	58		
Ekonomiprogrammet	177		
Naturvetenskapliga programmet	91		
Samhällsvetenskapliga programmet	205		
Teknikprogrammet	94		
Introduktionsprogram	126		
Gysär/fastighet och byggnation	1		
Gysär/administration och handel	4		
Gysär/individuella programmet	8		

¹¹ Utbildningsnivån på vårdnadshavarna. Pilevallskolan 1,8. Sjövikskolan 2,1, Västervångskolan 2,3, Väståkraskolan 2,3 och Liljeborgsskolan 2,4. Utbildningsnivå delas in i tre nivåer. Genomgången grundskola ger 1 poäng, genomgången gymnasieskola ger 2 p och genomgången eftergymnasial utbildning ger 3 poäng

¹² Skillnaden mellan skolenhetens faktiska betygsvärde och det modellberäknade värde kallas residual. Pilevallskolan andel som nått kunskapskraven i samtliga ämnen årskurs 9, residual -11. Meritvärdet residual -8. Siffror från 2021

Totalt antal elever:	1153		
-----------------------------	------	--	--

Personaltäthet	Rikssnitt	Söderslättsgymnasiet
Elever per lärares heltidstjänst ¹³	11,5	13,3
Personalsammansättning		
Lärare med pedagogisk högskoleexamen %	83,9	83,9

Analys förutsättningar gymnasieskola

Gymnasiesärskolan är en del av Söderslättsgymnasiet, enhet Bastionen. Två nya nationella program, bygg och handel, startade läsåret 2021/22 med en handfull elever. Enligt elevprognoserna ser det individuella programmet ett växande elevunderlag som till läsåret 2023/24 medför att nuvarande lokaler inte kommer räcka.

Andelen behöriga lärare på Söderslättsgymnasiet var förra läsåret 84 % och visar på en klart stigande trend under de senaste 10 åren, ökningen är 11 % jämfört med år 2011¹⁴. Ett verktyg för att öka andelen behöriga lärare har varit att Söderslättsgymnasiet, tillsammans med huvudmannen, gett goda förutsättningar för medarbetare som önskar erhålla en pedagogisk examen inom ramen för sin anställning att skaffa sig en sådan. Gymnasiesärskolan har ingen anställd som har en examen inriktad mot gymnasiesärskolan, dock har de fem lärare med en pedagogisk högskoleexamen utav sammanlagt 15 personal.

Rektor bedömer att verksamhetens strukturella förutsättningar uppfyller kraven för att bedriva kvalitativ undervisning. Men det finns en oro, vilket framgår av rektorns kvalitetsrapport, att de långsiktiga konsekvenserna för lärarnas möjligheter att bedriva en kvalitativ undervisning försämras med rådande resurstilldelning.

6. Normer och värden

Bildningsnämndens samtliga verksamheter ska aktivt och medvetet påverka och stimulera barn och elever att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling. En viktig uppgift för samtliga skolformer är att i det dagliga arbetet med normer och värden, gestalta, förmedla och förankra de mänskliga rättigheterna och demokratin.

Förskolan och skolan ska arbeta främjande för likabehandling och förebyggande för att motverka kränkande behandling, trakasserier och diskriminering. Det främjande arbetet tar avstamp i planen mot kränkande

¹³ Kommunal huvudman, läsåret 2020/21

¹⁴ Källa. Kolad 2011 var andelen behöriga på Söderslättsgymnasiet 73 %. 2021 var andelen behöriga 84 %.

behandling.

*Bildningsnämndens effektmål för 2022 är **bättre hälsa samt ökad trygghet och studiero i förskola och skola.***

6.1 Kränkande behandling

1761 fall av kränkande behandling anmäldes under läsåret 2021/22 i samtliga verksamheter. Utredningarna visade att 93 % var en kränkning och 7 % var det inte. De är fler pojkar än flickor som är utsatta och det är flest pojkar som är utsättare.

Kategorierna för kränkningar var 46 % fysiska, 28 % verbala, 6 % psyko-social, 9 % trakasserier (diskriminering) samt 11 % övrigt.

De enheter som hade flest kränkningar var;

Liljeskolan 286

Pilvallskolan 201

Sjöviksskolan 198

Skegrie skola 196

Västervångskolan 154

Väståkraskolan 141

Östra skolan 104

6.2 Förskolan, normer och värden

Analys normer och värden, förskola

Värdegrundsuppdraget med fokus på barns trygghet och anknytning är en framgångsfaktor i förskolornas verksamhet och prioriterades högt under förra läsåret när pandemin fortfarande pågick. Konkret innebär det en samsyn i arbetslaget kring hur arbetet ska bedrivas med fokus på det främjande och förebyggande arbetet, kommunikation och relationsbyggande med vårdnadshavarna samt att personalen interagerar i barnens lek. Eftersom enkäten till vårdnadshavarna hade låg svarsfrekvens¹⁵ så redovisas inte resultaten i form av en tabell. Frågor i enkäten var bland annat; ”Jag upplever att mitt barn känner sig tryggt i förskolan? I mitt barns förskola är det tydligt att kränkande behandling inte accepteras? Jag upplever att barnen blir ”sedda och hörda” av förskolepersonalen? Svaren från vårdnadshavarna på dessa frågor visar på mycket höga värden, de vårdnadshavare som svarat är således mkt nöjda med förskolans arbete med trygghet och anknytning. Och det finns nog ingen anledning att tro att bedömningarna från vårdnadshavarna skulle försämrats vid en högre svarsfrekvens.

På avdelningar och förskolenheter med hög personalfrånvaro och omsättning samt många inskolningar har den trygga miljön påverkats visar kvalitetsrapporterna. Kvalitetsrapporten Skegrie ser en direkt koppling mellan omsättning i personalen och därmed hög andel vikarier och kvaliteten på utbildningen. Återkoppling från

---

¹⁵ 25 % av vårdnadshavarna som har barn i förskolan har besvarat enkäten.

vårdnadshavare i Skegrie är att även barn och familjers trygghet blivit försämrade vid hög personalfrånvaro.

De utvecklingsområden som pekas ut i förskolornas kvalitetsrapporter är att dela in barnen i mindre grupper, förbättrad samverkan mellan personal och specialpedagoger samt en uppdaterad plan mot kränkande behandling som i högre grad styr det konkreta arbetet i förskolan.

6.3 Grundskolan, normer och värden

Enkät, elever

2021/22	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6	Åk 7	Åk 8	Åk 9
Elever							
Känner du dig trygg i skolan?	8,2	8,0	7,7 (7,8)	7,2	6,8	7,2 (7,4)	7,0
Känner du att du kan vara dig själv i skolan?	8,0	7,5	7,5 (7,3)	7,2	6,6	6,6 (6,9)	6,3
Känner du att det finns någon vuxen i skolan som bryr sig om hur du mår?	8,2	7,7	7,4 (7,6)	7,1	6,3	5,8 (6,4)	5,7
Hur lätt eller svårt är det att få hjälp av elevhälsan, till exempel skolsköterskan	6,9	6,7	6,4 (6,1)	5,7	5,7	5,7 (5,6)	5,2
Hur ofta är det arbetsro på lektionerna?	5,2	5,4	5,8 (5,5)	5,5	5,7	5,4 (5,7)	5,6
Tycker du att de vuxna i skolan har koll på vad som händer på rasterna?	6,7	6,6	5,9 (6,0)	5,4	5,0	4,7 (5,1)	4,2
Litar du på att de vuxna i skolan gör tillräckligt om någon elev blir illa behandlad?	8,0	7,5	6,8 (7,2)	6,3	5,9	5,6 (6,0)	5,0

Enkät pedagogisk personal, grundskolan

Pedagogisk personal, grundskolan	
Upplever du att eleverna känner sig trygga i skolan?	6,3 (6,8)
Hur ofta upplever du att det är studiero på dina lektioner?	7,6 (7,6)
Upplever du att ni vuxna har koll på vad som händer på rasterna?	6,7 (7,0)

Källa: Skolinspektionens skolenkät samt kommunens egen enkät. Frågorna har 5 eller 6 svarsalternativ. Ju högre medelvärde desto bättre skattning. Siffrorna inom parentes visar på riksgenomsnittet i Skolinspektionens enkät.

Analys normer och värden, grundskola

Nya skrivningar i skollagen syftar till att skärpa arbetet med trygghet och studiero. Enligt 5 kap. 3 § skollagen ska huvudmannen säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Bildningsnämndens effektmål har satt ett tydligt fokus på trygghet och studiero. Samtliga enheter i bildningsförvaltningen arbetar aktivt och ständigt med värdegrundsuppdraget med fokus på trygghet och studiero visar kvalitetsrapporterna.

Resultaten av värdegrundsarbetet skiljer sig åt mellan skolenheterna. Framgångsfaktorn i värdegrundsarbetet är relationer som baseras på stabilitet, tillit och förtroende mellan personal och elever. Där personalomsättningen var hög under en period, exempelvis på Liljeskolans mellanstadium, ökar antalet kränkningar. När personalsituationen stabiliserats så minskar kränkningarna.

De enheter som lyckas bäst avseende elevernas trygghet och studiero är de som har stabila relationer mellan personal och elever och där eleverna är all personals ansvar. Ytterligare komponenter i ett framgångsrikt värdegrundsarbete är en samsyn på arbetet hos personalen. Både samsyn på hur ordningsreglerna ska tillämpas och ett gemensamt ansvarstagande för det främjande och förebyggande arbetet.

Enkätresultaten om hur eleverna och den pedagogiska personalen upplever trygghet och studiero visar på samma trend som på nationell nivå. De flesta elever känner sig trygga i skolan. Men det finns skolenheter eller delar av skolan där eleverna uttrycker en högre grad av otrygghet i Trelleborgs kommun. Enkätresultaten i tabellen ovan visar dessutom att eleverna i åk 8 har sämre värden än riksgenomsnittet. Skillnaderna är marginella, men värda att uppmärksammas och ta på allvar. De yngre eleverna är generellt tryggare än de äldre eleverna.

En annan trend som är likartad i Trelleborg med den nationella är att lärarna anser att det oftare är studiero än eleverna. Bland eleverna är det vanligt att svara att det ibland är studiero. En hypotes är att eleverna uppfattar studiero som att det ska vara tyst och lugnt i klassrummet, medan lärarna anser att det är studiero om fokus är på lärandet och eleverna är delaktiga i arbetet även om det inte är knäpptyst. Skollagen definierar studiero på följande sätt ”med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen”¹⁶.

Sjöviksskolan F-6 sticker ut negativt avseende arbetet med värdegrundsuppdraget. Förra läsåret kantades av återkommande bråk och konflikter mellan eleverna, 168 kränkningsanmälningar har upprättats. Flera av konflikterna har mynnat ut i slagsmål och skolan har inte lyckats stävja konflikterna. Elevenkäten visar på låga resultat avseende elevernas upplevelse av trygghet och studiero, upplevelsen är

---

¹⁶ 5 kap. 3 § skollagen

starkare hos flickorna. Rektorn skriver i kvalitetsrapporten att ”skolans splittrade förhållningssätt är ett kultur- och strukturbekymmer som behöver lösas snarast”. Inför detta läsår ska skolan ta fram en handlingsplan för arbetet med trygghet och studiero med betoning på det främjande och förebyggande arbetet. Syftet med handlingsplanen är att åstadkomma en samsyn bland personalen hur de ska arbeta med frågorna kring trygghet och studiero.

Kvalitetsrapport Nordväst skriver i sin kvalitetsrapport att andelen kränkningar har gått upp på Västervångskolan. En anledning till det kan vara att personalen nu känner att de behärskar det digitala verksamhetssystemet där anmälningar sker. Men det har varit svårt att skapa en vi-känsla på skolan, skriver rektorn i kvalitetsrapporten, aktiviteter och program som hade som syfte att skapa en vi-kultur blev inte genomförda som planerat på grund av pandemin. Ytterligare en försvårad omständighet i arbetet är den fysiska storleken på skolan med stora ytor där både de yngre och äldre eleverna möts utan kontroll av personalen. Det här läsåret har skolan som målsättning att få till stånd en gemensam skolkultur med ökad vuxennärvaro, organiserade rastaktiviteter samt ökad elevdelaktighet.

På Pilevallskolan är 50% av kränkningarna av fysisk karaktär och därpå följer verbala kränkningar på ca 35%. Kränkningar på skolgården står för 35% av alla anmälningar, vilket framför allt är kopplat till fotbollsspelande under rasterna. Klassrummet är den andra vanliga platsen där kränkningar sker. I en årskurs är det en grupp av elever som stått för de flesta kränkningarna och trots insatser från skolans sida har inte det hårda klimatet blivit bättre.

Huvudmannen har ett ansvar för bristande likvärdighet på skolenheterna. Det går inte att lägga hela ansvaret på rektorn för bristande likvärdighet på skolenheten, utan åtgärder och insatser behöver vidtas tillsammans för att åstadkomma förbättringar.

Bildningsnämnden och bildningsförvaltningen behöver således fortsätta att utveckla arbetet med trygghet och studiero med ett speciellt fokus på högstadiet samt ge specifikt stöd till de enheter som har stora brister i arbetet och inte lyckas med att åstadkomma en skolmiljö som är trygg och där studiero råder.

6.4 Gymnasieskolan, normer och värden

Enkät normer och värden, elever

Söderslättsgymnasiet	2021/22			2022/23			2023/24		
Årskurs	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 1	Åk 2	Åk 3
Känner du dig trygg i skolan?	8,0	7,8	8,2						
Känner du att du kan vara dig själv i skolan?	7,6	7,3	7,4						
Hur lätt eller svårt är det att få hjälp av elevhälsan, till exempel skolsköterskan?	6,9	6,3	6,5						
Hur ofta är det arbetsro på lektionerna?	6,0	6,0	6,1						
Litar du på att de vuxna i skolan gör tillräckligt om någon elev blir illa behandlad?	6,2	6,0	6,4						

Källa: Skolinspektionens skolenkät samt kommunens skolenkät 2022.

Enkät normer och värden, pedagogisk personal

Söderslättsgymnasiet	2021/22	2022/23	2023/24
Upplever du att eleverna känner sig trygga i skolan?	6,9		
Upplever du att eleverna kan vara sig själva i skolan?	6,2		
Hur uppfattar du möjligheterna för er lärare att få stöd från elevhälsan om det skulle behövas?	7,4		
Hur ofta upplever du att det är studiero på dina lektioner?	8,2		
Upplever du att ni vuxna i skolan gör tillräckligt om en elev blir illa behandlad?	7,5		

Källa: Skolinspektionens skolenkät 2022. Svarsfrekvens: 80 %

Analys normer och värden, gymnasieskolan

Det finns en viss skillnad mellan lärarnas uppfattning om elevernas känsla av trygghet och elevernas egen bild av den känslan. Detsamma gäller synen på studiero. Lärarna anser att det finns studiero på lektionerna medan eleverna inte håller med i lika stor utsträckning. Söderslättsgymnasiets skolledning har inga svar i sin kvalitetsrapport över de stora skillnader som finns i uppfattningen om studiero utan skriver att ”upplevelsen av studiero behöver undersökas vidare”.

En annan skillnad mellan lärare och elevers uppfattningar är huruvida skolans vuxna tar tillräckligt ansvar för att ingripa i situationer där en elev behandlas illa. Skolan plan mot diskriminerande och kränkande behandling är känd bland medarbetarna och arbetas efter, få anmälda fall av kränkande behandling gjordes under förra läsåret. Anledning till att eleverna har sämre värde på frågan om man litar på att de vuxna gör tillräckligt om någon elev blir illa behandlad kan vara, skriver skolledningen i sin kvalitetsrapport, att de vuxna inte alltid befinner sig på den plats, sociala medier eller andra digitala mötesplatser där den eventuella kränkningen har ägt rum.

7. Kunskaper, utveckling och lärande

Samtliga skolformer har som målsättning att stimulera barns nyfikenhet och lust att lära. Förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande genom en trygg och lärorik verksamhet för alla barn. Skolan ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Skollagen föreskriver att utbildningen ska vara likvärdig och att alla barn och elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att

de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

*Bildningsnämndens effektmål för 2022 är **högre måluppfyllelse och förbättrade studieresultat.***

7.1 Förskolan, kunskaper, utveckling och lärande

Analys kunskaper, utveckling och lärande, förskola

Pandemin har påverkat arbetet med undervisning och förskolans lärmiljöer, som en följd av den relativt höga personalomsättningen, de höga sjuktalen samt att en hög andel barn också varit frånvarande i perioder. Prioriterat fokus har varit på förskolans uppdrag kring omsorg och trygghet.

Arbetet med undervisning pågår dock på samtliga förskolor, även om det inte förra läsåret var högt prioriterat. Den dokumentation som sker på samtliga förskolor visar på lärmiljöernas effekt på barnens utveckling och lärande och ger grunden för pedagogernas analys som sedan utgör underlag för planeringen av lärmiljöerna.

Två styrkor pekas ut i rektorernas kvalitetsrapport som framgångsfaktorer i barns lärande i förskolan, enligt pedagogernas bedömning. Det första är undervisning utomhus, vilket har positiv effekt på koncentration och därmed på inlärningsförmågan. Det andra är att barnen delas in i mindre grupper så att lärmiljöerna kan anpassas efter respektive barngrupps behov.

Med de data som finns tillgängliga är bedömningen att samtliga förskolor inte hade samma fokus på undervisningsuppdraget under förra läsåret. Under nuvarande läsår kommer förskolorna att fortsätta arbetet med att utveckla och förädla undervisningen i förskolan.

7.2 Grundskolan, kunskaper, utveckling och lärande

Slutbetyg meritvärde¹⁷ åk 9 jmf. med åk 7 och 8, uppdelat på kön

Kön/Meritvärde	Åk 7/Vt	Åk 8/Vt	Åk 9/Vt	Förändring	Antal elever
Flicka	209,8	222,9	236,8	27	221
Pojke	171	188,7	204,8	33,8	240
Genomsnittligt meritvärde	189,7	205,3	220,2	30,4	461

Slutbetyg åk 9, andel elever som nått målen i samtliga ämnen¹⁸, uppdelat på kön

Kön/Betyg progression	Åk 7/Vt	Åk 8/Vt	Åk 9/Vt	Förändring i %
-----------------------	---------	---------	---------	----------------

¹⁷ Meritvärde=slutbetyget i åk 9, värde på de 16 betygen i grundskolan samt betyg i moderna språk om eleven har läst ämnet. Betyg A ger 20 p och sedan i en fallande skala med 2,5 p per betygssteg. E ger således 10 p. Maxpoäng är 340 p om eleven har läst moderna språk.

¹⁸ Minst betyget E i samtliga ämnen

Flicka	70,2	65,4	76,5	8,9
Pojke	47,5	54,5	65	36,7
Andelen elever som nått målen i samtliga ämnen (%)	58,5	59,8	70,5	20,6

Analys kunskaper, utveckling och lärande, grundskola

Eleverna som i våras gick ut årskurs 9 i Trelleborgs kommun har en tydlig progression avseende kunskaper, betygen, trots pandemin med hög frånvaro och tidvis fjärrundervisning. Meritvärdet har förbättrats med 30 p och andelen elever som har nått målen i samtliga ämnen har förbättrats med 20 % sedan betygen i åk 7¹⁹. Det som är mest glädjande är att det är pojkarna som har den kraftigaste progressionen, förbättringen är hela 36 % avseende andelen elever som har nått målen i samtliga ämnen. Det är uppenbart att skolorna, med utgångspunkt från den debatt som förs om pojkars försämrade kunskapsresultat och dess orsaker, lyckats med att ge pojkarna bättre förutsättningar samt ledning och stimulans för att nå kunskapsmålen. Flickorna har fortfarande bättre betyg, men avståndet mellan könen har minskat. Behörigheten till gymnasieskolan är 88,7 % för de nationella yrkesprogrammen och 86,6 % för de studieförberedande programmen.

De ämnen som har högst meritvärde på kommunövergripande nivå är modersmål (17,6), Hem- och konsumentkunskap (15), Bild (14,8), Slöjd (14,8) och engelska (14,1). De praktiska-estetiska ämnena har högre meritvärde än övriga ämnen är likartad som den nationella trenden. Orsakerna är flera, det finns inga nationella prov i dessa ämnen och således ingen nationell norm för betygssättningen. En annan förklaring är också att undervisningen sker i mindre grupper, ofta halvklass, vilket gör att läraren har tid att bygga relationer med samtliga elever och bättre förutsättningar att anpassa undervisningen efter elevernas behov, intressen och erfarenheter.

De ämnen som har lägst meritvärde är svenska som andraspråk (9,5), Matematik (11,8), Geografi (12,3), Kemi (12,4) samt Historia (12,7). Låg målpuppfyllelse i svenska som andraspråk handlar till stor del om att nyanlända elever inte har tillräckliga språkkunskaper för att nå kunskapskraven. Många elever brister i den grundläggande läs- och skrivutvecklingen vilket gör det svårt att följa undervisningens tempo i högre årskurser. Enstaka elever utvecklas så pass att de lyckas nå kunskapskraven.

Skolenhetsnivå – slutbetygen årskurs 9

¹⁹ Siffrorna för samtliga kommunala huvudmän i riket finns ännu inte tillgängliga. Läsåret 2020/2021 var meritvärdet 227 p för samtliga kommunala huvudmän och 74 % var andelen elever som har nått målen i samtliga ämnen. Siffrorna från årets åk 9 är marginellt lägre vid en jämförelse med genomsnittet för riket under förra läsåret. Jämförelsen går att göra eftersom resultaten skiljer sig marginellt mellan läsåren för riksgenomsnittet.

Enheter/Betygsresultat åk 9	Andelen elever som nått målen i samtliga ämnen i % ²⁰	Meritvärde	Behörighet ²¹
Liljeskolan	68,9	225	87
Pilevallskolan	55,9	181	79
Sjöviksskolan	89,9	248	94
Väståkraskolan	63,1	195,5	88
Västervångskolan	71,8	226,3	95

Betygsresultaten för åk 9 skiljer sig åt markant mellan skolenheterna.

Sjöviksskolan sticker ut positivt genom att ha ett meritvärde på 248, en markant förbättring sedan förra läsåret då meritvärdet låg på 227. På Pilevallskolan har endast 56 % av eleverna i åk 9 nått målen i samtliga ämnen och meritvärdet ligger på 181. Resultaten påverkas av det socioekonomiska upptagningsområdet med vårdnadshavare med låg utbildningsnivå. Väståkraskolan sticker också ut negativt avseende slutbetygen i årskurs 9, meritvärdet blev 195 och andelen elever som nått målen i samtliga ämnen blev 63 %. Väståkraskolan har en negativ progression i elva av grundskolans ämnen från åk 7 till slutbetygen i åk 9. Ingen av de andra skolorna har en liknande negativ progression avseende kunskapsresultaten för eleverna som gick ut årskurs 9. Rektorn skriver i kvalitetsrapporten att ”resultaten är de lägsta på flera år i samtliga ämnen, både vad gäller antalet F, men även färre höga betyg än tidigare årskullar. Anledningen till detta kan vara att eleverna har haft många lärarbyten under deras grundskoletid, pandemi med hög frånvaro samt distansundervisning. Pedagogerna upplever att många pojkar har nöjt sig med ett E i betyg, då de valt ett program på gymnasiet, med låga antagningspoäng. Pedagogerna har provat fler olika anpassningar, men har inte lyckats med att vända trenden”.

Trots en kompensatorisk resursfördelning från bildningsnämnden genom den s.k. SALSA-potten så lyckas inte eleverna lika bra på Pilevallskolan och Väståkraskolan som eleverna på de andra högstadieskolorna i Trelleborgs kommun.

Huvudmannen, bildningsförvaltningen och bildningsnämnden, har således inte lyckats med likvärdigheten avseende resultaten, trots en kompensatorisk resursfördelning samt övriga kompensatoriska åtgärder. Huvudmannen måste inför detta läsår fundera på vilket ytterligare stöd eller insatser av kompensatorisk karaktär som behöver vidtas för att eleverna ska nå målen för utbildningen.

Betygen åk 6

²⁰ Minst betyget E

²¹ Gäller behörighet för de yrkesförberedande programmen. För att vara behörig till ett yrkesprogram behöver du få minst betyget E i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik plus minst fem andra ämnen. Vilka ämnen det är spelar ingen roll.

Betyg/Kön	Andelen elever som nått målen i samtliga ämnen %	Meritvärde	Antal elever
Flicka	70,7	225,8	205
Pojke	62,6	195,8	278
Totalt	66	208,5	483

Första gången eleverna i grundskolan får betyg är i årskurs 6. Andelen elever som nått målen i samtliga ämnen är 66 % och meritvärdet är 208 p. Resultaten är något sämre än riksgenomsnittet²² Flickorna har betydligt bättre betyg än pojkarna.

Betygen åk 7

Andelen elever som nått målen i samtliga ämnen %	Utgångsvärde åk 6	Betyg åk 7	Förändring i %	Antal elever
Flicka	74,8	58,9	-21,2	224
Pojke	62,7	55,9	-10,9	222
Totalt	68,8	57,4	-16,6	446

Meritvärde	Utgångsvärde åk 6	Betyg åk 7	Förändring i meritpoäng
Flicka	222	192	-30,4
Pojke	202	173,6	-28,9
Totalt	212	183	-29,7

Åk 7 elevernas betyg försämras avsevärt från betygen i åk 6. Förändringen är 30 p avseende meritvärdet och 17 % avseende andelen elever som nått målen i samtliga ämnen.

Varför sker det en negativ progression avseende elevernas kunskapsutveckling från åk 6 till åk 7? Kursplanernas uppbyggnad är säkert en förklaring, det centrala innehållet och betygskriterierna är olika i jämförelse med åk 6. En annan förklaring skulle kunna vara att de lärare som har haft eleverna i 3 år har ett mer gediget underlag för betygssättningen än lärarna i åk 7 som har haft eleverna i 1 år. Möjligen är det också så att lärarna i åk 7 tillämpar en försiktighetsprincip som går ut på att de är bättre att börja med lite lägre betyg och sedan höja betygen i de senare årskurserna.

²² Jämförelse görs med förra läsåret. Statistik för i år är ännu inte tillgänglig. 73,3 % av eleverna nådde målen i samtliga ämnen.

Kursplanerna förutsätter en tydlig progression i elevernas kunskapsutveckling från år 1 till år 9. Enligt läroplanen för grundskolan (Lgr22) avsnitt 2.5 ska dessutom lärarna samverka vid övergångar ”utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande”.

Det ska således inte vara en negativ progression i elevernas kunskapsutveckling från år 6 till år 7 på systemnivå i Trelleborgs kommun. Eleverna måste ju ha lärt sig något under årskurs 7. Hypotesen är att vi främst har att göra med olika bedömningskulturer.

Med den nya organisationen i ett 1 - 16 års perspektiv finns det goda möjligheter att diskutera bedömning och betygssättning mellan olika lärargrupper med syftet att göra bedömningen progressiv, likvärdig och därmed rättssäker.

Betygen år 8

Andelen elever som nått målen i samtliga ämnen %	Utgångsvärde år 7	Betyg år 8	Förändring i %	Antal elever
Flicka	59,9	57,1	-4,6	231
Pojke	57,8	51,9	-10,2	231
Totalt	58,9	54,5	-7,4	462

Meritvärde	Utgångsvärde år 7	Betyg år 8	Förändring
Flicka	190,6	202,8	12,22
Pojke	171,9	188,28	16,35
Totalt	181,2	195,6	14,3

Nuvarande årskurs 8 fick en dålig start på sin utbildning på högstadiet. Förra läsåret var det en omfattande och pågående pandemi och inskolningen i årskurs 7 med fokus på relationsbygge har inte kunnat genomföras som planerat vilket är extra viktigt i år 7 där eleverna kommer från olika skolor och inte tidigare har bildat en gemensam klass. Fjärrundervisning i kombination med att övrig undervisningstid för denna årskurs i högre utsträckning än normalt präglats av förändrad bemanning på grund av hög frånvaro har påverkat elevernas måluppfyllelse avseende betygen. I det nyss avslutade läsåret så ser vi fortfarande effekterna av pandemin för den här årskursen i betygsresultaten. Betygen för år 8 visar på en negativ progression avseende andelen elever som nått målen i samtliga ämnen, en försämring med 7 %. Meritvärdet visar dock på en svag förbättring med 14 meritpoäng. En hypotes är att denna elevgrupp har tappat en del i motivation. En annan förklaring kan vara att skolan ännu inte har lyckats kompensera för det kunskapsstapp som elevgruppen hade under pandemiåret i årskurs 7.

Västervångskolan arbetar dock systematiskt med att sätta in resurser där behoven är som störst och det har det varit i nuvarande årskurs 8 som en följd av effekterna av deras utbildning under pandemin i årskurs 7. Resursförstärkningen i åk 8 har haft en positiv effekt på måluppfyllelsen avseende meritvärdet i samtliga klasser på Västervångskolan²³. För andelen elever som nått målen i samtliga ämnen är det dock fortfarande en negativ progression sedan förra läsåret, även om den är mindre än för grundskolorna generellt i kommunen²⁴.

Kunskapsbedömningar åk 1 – 5

Med de nya mallarna för kvalitetsrapport kan skolorna följa varje elevgrupps kunskapsprogression. I år är det första året med siffervärden så någon analys av progressionen har ännu inte varit möjlig att genomföra i kvalitetsrapporten. Det är först nästa år som det är möjligt.

Ute på enheterna genomförs fyra uppföljningar av elevernas kunskaper årligen. Så i det löpande kvalitetsarbetet följs elevernas kunskapsutveckling upp kontinuerligt, resultaten analyseras och åtgärder vidtas vid behov. Detta är en av bildningsförvaltningens framgångsfaktorer i det systematiska kvalitetsarbetet²⁵.

Det kompensatoriska uppdraget

Samtliga enheter arbetar fokuserat med det kompensatoriska uppdraget. Framgångsfaktorerna är de kontinuerliga kunskapsuppföljningarna som nämnts ovan samt att elevhälsans personal ligger organisatoriskt under rektor som kan styra resurserna flexibelt och utifrån de behov som föreligger. Andra framgångsfaktorer är tätt samarbete mellan speciallärare/specialpedagog och ansvariga undervisande lärare samt flexibla anpassningar och organisatoriska lösningar som förändras i takt med behoven hos eleverna.

Rektorsområdet Smyge/Klagstorp har en väl förankrad ärendegång kring identifikation av bristande måluppfyllelse och olika typer av insatser som kontinuerligt följs upp.

Det digitala läromedlet Gleerups som innefattar alla skolans ämnen har implementerats på samtliga grundskolor. Användningen av läromedlet ökar tillgängligheten för eleverna som kan följa samma text och område utifrån givna anpassningar i läromedlet. Kvalitetsrapporten från Serresjö/Östra skriver att ”effekten som, efter första året, syns är ökad tillgänglighet för ämnesområdet för alla elever, även de med språkliga utmaningar då inläsning och förtydligande filmer med modersmålsstöd finns”. Översättningsfunktionen gynnar speciellt nyanländas lärande. En annan framgångsfaktor för nyanländas lärande är studiehandledning, dvs. stöd på det egna modersmålet för att kunna följa ordinarie undervisning. De största utmaningarna med studiehandledningen är att hitta gemensam planeringstid för studiehandledare och ansvariga undervisande lärare. Kvalitetsrapporten för rektorsområde Nordväst skriver att de elever som fått läs- och skrivhjälp vid bedömningssituationer har ökat sin måluppfyllelse.

²³ En ökning av meritvärdet med 18 p sedan förra läsåret

²⁴ En minskning med 2 % sedan förra läsåret

²⁵ Rapport systematiskt kvalitetsarbete i Trelleborgs kommun, Martin Persson 2022-01-30

Trelleborgs elever har tillgång till inläsningstjänst för samtliga läromedel. Inläsningstjänst har varit en fördel för alla elever som behöver stöd med språket. För de elever där läsningen tar mycket energi är det en avgörande hjälp för kunskapsinhämtningen.

Kraven på det kompensatoriska uppdraget som det är formulerat i skollagen och läroplan med ledning och stimulans, extra anpassningar och särskilt stöd är mycket omfattande. Elevgruppers ökade heterogenitet ställer dessutom stora krav på skolorna att anpassa undervisningen till de enskilda elevernas behov och erfarenheter. Samtliga grundskolor arbetar intensivt med detta dagligen. Rektorerna gör sina bedömningar i kvalitetsrapporten, ibland ger insatta åtgärder effekt och ibland inte. Min bedömning är att uppdraget är orimligt för en enskild lärare. Det går inte att göra 10 anpassningar av undervisningens innehåll och arbetssätt i en klass med 27 elever, det kanske är möjligt med 3 - 4 anpassningar. Därför blir strategin, som också skolorna använder, att arbeta tillsammans och stödja och komplettera varandra, lärare, specialpedagoger, elevhälsa och all tillgänglig personal. Samt att ha möjligheter till flexibilitet i undervisningsgrupper, exempelvis ett studietorg eller liknande där eleverna kan gå och få extra stöd av behöriga lärare samt en särskild undervisningsgrupp som är flexibel, eleverna kan bedriva undervisning där under en tid för att sedan gå tillbaka till sin ordinarie klass. Skolorna har gått från att var och en ansvarade för sin undervisning och sin klass till att arbeta tillsammans och lära och stödja varandra med fokus på de elever som behöver mest stöd och anpassningar. Samarbete och att olika kompetenser kompletterar varandra med fokus på elevernas lärande och kunskapsutveckling är den faktor som lyfts fram av forskningen kring framgångsrika skolor, det vill säga skolor med hög kvalitet och god måluppfyllelse²⁶.

Resursskolan Borgen har haft en förbättrad resultatutveckling under läsåret. Huvuddelen av eleverna har förbättrat sitt meritvärde och en mindre andel av eleverna ligger på samma eller lägre nivå. Den kompensatoriska resursfördelningen som leder till en högre personaltäthet på resursskolan Borgen har kunnat användas till en hög grad av anpassningar utifrån de enskilda elevernas behov. Det är dessa anpassningar som har gett effekt i form av förbättrade kunskapsresultat.

Den kompensatoriska resursfördelningen har också givit effekt i de kommunövergripande särskilda undervisningsgrupperna genom att flera av eleverna som gick ut årskurs 9 blev behöriga till gymnasieskolan. Även en del av eleverna i de andra årskurserna har god progression avseende kunskaper och förmågor. Medan en del av övriga elever har stora svårigheter av olika slag och därmed en betydligt sämre progression avseende kunskaper och förmågor.

Fortsatt förbättringsarbete för både Borgen och de kommunövergripande särskilda undervisningsgrupperna är att ytterligare förbättra närvaron samt undervisningens kvalitet.

I grundsärskolan är det frivilligt att få betyg, om inte elever och vårdnadshavaren önskar det, så det går inte att dra några slutsatser utifrån den faktorn. I

---

²⁶ Jarl/Blossing/Andersson. Att organisera för skolframgång. Natur och kultur 2017.

kvalitetsrapporten för grundskolan står det att alla elever har gjort en kunskapsutveckling utifrån sina förutsättningar och förmågor i samtliga ämnen. Pojkarna har en något svagare utvecklingskurva än flickorna.

7.3 Gymnasieskolan, kunskaper, utveckling och lärande

Andel med gymnasieexamen läsåret 2021/22 jmf. med läsåret 2020/21, Söderslättsgymnasiet

Program gymnasieskolan	Andelen med gymnasieexamen lå 2020/21	Andelen med gymnasieexamen lå 2021/22
Barn- och fritidsprogrammet	-	72
Bygg- och anläggningsprogrammet	86,8	83,3
El- och energiprogrammet	100	100
Försäljning- och serviceprogrammet	84,6	89,3
Vård- och omsorgsprogrammet	76,9	91,3
Ekonomiprogrammet	89,1	91,1
Naturvetenskapliga programmet	65,4	100
Samhällsvetenskapliga programmet	94,3	96,4
Teknikprogrammet	90	82,1
Samtliga program	86,2	91,6

Analys kunskaper, utveckling och lärande, gymnasieskolan

Söderslätts gymnasiet uppvisade en mycket god andel av samtliga elever med godkänd gymnasieexamen läsåret 2021/22 om 91,6 % jämfört med 86,2 % förra läsåret. Trots att dessa elever har fått uppleva en pandemi, mer eller mindre under hela sin utbildningstid på gymnasieskolan, har såväl elever som lärare ändå lyckats hålla fokus på undervisningen och dess kunskapsmål. Det är anmärkningsvärt och helt klart en stor framgång. Elevhälsans aktiva arbete, i samverkan med lärarna, med att både synliggöra och stödja eleverna i att nå målen är en framgångsfaktor som har påverkat kunskapsresultaten i positiv riktning.

Söderslättsgymnasiet har dock fortsatta utmaningar för lärmiljön och kunskapsresultaten. Flickorna har betydligt högre betyg än pojkarna. Det högsta betygssteget A i kurserna får 16 % av flickorna och 7 % av pojkarna. På det naturvetenskapliga programmet är antalet satta A för flickorna 34 % och för

pojkarna 10 %. Rektorn skriver i kvalitetsrapporten att ”det är en markant skillnad som inte kan förklaras av det genomsnittliga meritvärdet (290) till antagningen till programmet”.

Den genomsnittliga betygspoängen varierar mellan programmen, men ligger generellt på en för låg nivå. Den genomsnittliga betygspoängen har minskat från 13,8 läsåret 2019/20 till 13,5 läsåret 2020/21 och innevarande läsår, 13,4.

Dessutom har eleverna fler underkända betyg än godkända på kurserna, matematik 2,3 och 4.²⁷ En stor andel av elevunderlaget som utgör statistiken är elever på de studieförberedande programmen, i synnerhet teknikprogrammet och det naturvetenskapliga programmet. Söderslättsgymnasiet har ett studietorg där eleverna kan gå och få stöd utöver ordinarie undervisningstid av behöriga lärare. Även studietorget har varit digitalt under de perioder gymnasieskolan haft fjärrundervisning. Det är möjligt att detta är en pandemieffekt, minskningen av den genomsnittliga betygspoängen samt de underkända betygen i matematikkurserna. Elever som är i behov av lärarledd tid och struktur fick svårare att nå målen eller de högre betygsstegen under pandemin med fjärrundervisning.

Nivån på betygspoängen på Söderslättsgymnasiet handlar dock om något annat reflekterar rektorn över i kvalitetsrapporten. Söderslättsgymnasiet har förmått eleverna till en godkänd nivå (E-D) men arbetet med att utmana eleverna att nå de högre betygsstegen (C-A) har man inte lyckats med. Får eleverna den ledning och stimulans som krävs för att komma längre i sin kunskapsutveckling är en fråga som ledning och personal kommer att arbeta vidare med under detta läsår.

Gymnasiesärskolans nationella program har endast varit i gång under föregående läsår och inga betyg är ännu satta. Innevarande läsår kommer gymnasiesärskolan att skapa struktur för progressionsutvärderingar samt betygssättning.

7.4 Observationer av verksamhet och undervisning - samtliga verksamheter

Verktyg i det systematiska kvalitetsarbetet

Det finns inga specifika krav i de nationella styrdokumenterna att klass- och verksamhetsobservationer ska vara en del i det systematiska kvalitetsarbetet. Fjärde generationens skolutveckling, den som nu pågår, har dock ett starkt fokus på undervisningen och möjligheter att förändra institutionaliserade undervisningsmönster i riktning mot ett fördjupat lärande och ökad måluppfyllelse för eleverna²⁸. Professor Olof Johansson säger i rektorn och styrkedjan²⁹, ”det är nödvändigt att rektor skaffar sig förhandsinformation om det som händer i klassrummet, annars går det inte att ta ett pedagogiskt ledarskap. Syftet med besöken är att följa det pedagogiska arbetet för att erhålla förståelse för hur elever och lärare kommunicerar och samspelar”.

Observationer som genomförs strukturerat och systematiskt är således ett effektivt verktyg för att förbättra undervisningens kvalitet samt elevernas måluppfyllelse.

²⁷ Värdena på dessa kurser understiger 10 som är meritvärdet för betyget E.

²⁸ Jan Håkansson&Daniel Sundberg; Utmärkt skolutveckling – forskning om skolförbättring och måluppfyllelse (Natur&Kultur 2016)

²⁹ SOU 2015:22

Lärare och pedagogisk personal som får återkoppling på sin undervisning ges nödvändig input i sin strävan att förbättra undervisningen. Observationer och verksamhetsbesök flyttar fokus i samtalet på skolan från förutsättningarna, elevernas bakgrund, lokaler, resurstilldelning, till förmån för det som går att påverka, undervisningen.

Bildningsförvaltningens styrning

Bildningsförvaltningen har krav på att observationer av undervisning ska genomföras i samtliga verksamheter under november – februari. Fokus för observationerna bestäms av rektorn med utgångspunkt i de behov som finns på skolan.

Genomförandet på enheterna

På samtliga enheter inom bildningsförvaltningen, förskola, grundskola, grundsärskola, gymnasium, gymnasiesärskola genomförs lektionsobservationer eller verksamhetsbesök. De som genomför observationerna är i första hand skolledare och förstelärare. Elevhälsoteamen observerar också med fokus på hur gruppen fungerar, ofta handlar det då om klasser som inte är tillräckligt väl fungerande. I tätort Nordväst auskulterar pedagogerna hos varandra, vilket personalen är mycket nöjda med visar en utvärdering.

Enheterna har olika fokus i observationerna. Fokuset i observationerna baseras ofta på en hypotes från skolledningen om ett område med bristande kvalitet eller likvärdighet. Söderslättsgymnasiet har haft fokus på undervisningens kvalitet, studieron, bedömning och särskilt stöd. Rektorsområde Smyge/Klagstorp har sett observationerna som ett sätt att lära känna personalen och som ett underlag inför lönerevisionen. På Västervångskolans grundsärskola har observationerna inriktat sig på lärarnas förmåga att anpassa undervisningen till elevernas förutsättningar och behov. Grundskolorna i Anderslöv/Alstad har haft fokus på ledarskapets feedback till eleverna samt övergången från instruktion till arbete. Serresjö/Östra har haft fokus på differentierad undervisning. Tätort Centrum har observerat åk 1 och åk 4 med inriktning på vilken information om eleverna som överlämningen har medfört konkret i undervisningen. På Sjöviksskolan har samtliga lärare haft klassrumsbesök av biträdande rektor som har följts upp individuellt. Förskoleområdet använder tre av de områden (trygg lärmiljö, målstyrning och individanpassningar) som finns i Skolinspektionens observationsunderlag för sina observationer.

Resultaten

Resultaten från observationerna redovisas i områdenas kvalitetsrapporter. Området med enbart förskolor pekar ut bemötande, relationer och utomhuspedagogik som förskolornas styrkor i området. Tydliga förbättringsområden finns också och pekas ut av ledningen. Dessa är undervisningen (för låg nivå), bristande dokumentation, låg analysförmåga samt bemötande av vårdnadshavarna. Och det är självklart dessa områden som man kommer att arbeta vidare med för att förbättra. Observationerna på Granlunda förskola visar att det finns stora skillnader mellan avdelningarna hur man arbetar språkutvecklande. För tätort Väster är det den formativa undervisningen som observationerna har identifierat som förbättringsområde. Analysen av observationerna på Sjöviksskolan visar att det finns en gemensam

tanke kring uppstart av lektionen och lärandemål samt en stor variation avseende den fysiska lärmiljön. För Västevångs grundskola har ledningen identifierat att stödpersonal utför delar av undervisningen och att eleverna får för lite enskild undervisning. Förbättringen blir således att utöka den enskilda undervisningen med läraransvar. Resursskolan Borgen har identifierat skiftande kvalitet i undervisningen samt att arbetet med extra anpassningar utvecklas väl. En del av rektorsområdena har utvärderat observationerna under läsåret. Samtliga av dessa utvärderingar visar på att lärarna är mycket positiva till observationerna och den återkoppling de får på sin pedagogiska praktik.

Observationer av undervisning och verksamhet är ett effektivt verktyg i det systematiska kvalitetsarbetet. Den enskilde pedagogen får återkoppling på sitt arbete och blir medveten om sina förbättringsområden och arbetar med att förbättra sin yrkespraktik. Ledningen får ytterligare data på generella bristområden och vidtar åtgärder och insatser av olika slag för förbättringar på enhet- eller områdesnivå. Det finns ännu inga möjligheter att analysera effekterna på huvudmannanivå av observationerna av undervisningen, systematik, struktur och omfattning är fortfarande för marginell för att det ska vara genomförbart.

Framtiden

Läsåret 2022/23 startar bildningsförvaltningen ett pilotprojekt i rektorsområde Väster då klassrumsobservationer och verksamhetsbesök ska genomföras mer strukturerat och systematiskt med stöd av ett digitalt verktyg.

Bildningsförvaltningen kommer att följa projektet noggrant och utvärdera det vid lämpligt tillfälle. Utfallet av projektet kommer att ligga till grund för att eventuellt skala upp systematiken för observationer av undervisning till övriga enheter inom bildningsförvaltningen.

7.5 Det kollegiala lärandet – samtliga verksamheter

Verktyg i det systematiska kvalitetsarbetet

Traditionell fortbildning och kompetensutveckling såsom föreläsningar och kurser för personal har visat sig ha svag effekt på en förändrad pedagogisk praktik som påverkar elevernas lärande och kunskapsutveckling. Det är i det ljuset man bör se att kollegialt lärande har utvecklats i svensk skola under de senaste 10 åren. Tanken bakom kollegialt lärande är att den ”tysta kunskapen”, pedagogernas erfarenheter, ska delas och utmanas. Kollegialt lärande har två målsättningar, bättre kvalitet i undervisningen samt professionsutveckling.

Bildningsförvaltningens styrning

Det finns inga krav eller riktlinjer från huvudmannen till enheterna avseende det kollegiala lärandet. Det är heller inget som efterfrågas av rektorerna.

Genomförandet på enheterna

Det kollegiala lärandet har inte haft den omfattning som var planerat på grund av pandemin. Det område som varit tvungen att ställa in mest av det kollegiala lärandet är rektorsområdet förskola som en följd av att personalen har fått gå in och

vikariera för varandra på grund av att annan personal har varit sjuka eller haft symtom och därmed följt rekommendationerna och stannat hemma.

Fokus för det kollegiala lärandet har varit implementeringen av Lgr 22 på rektorsområdena som omfattar grundskolan. De nya skrivningarna i kapitel 1 och 2 samt kursplanerna med tillhörande bedömning- och betygssättning har diskuterats grundligt för att åstadkomma en samsyn i kollegiet. Övriga fokusområden som prioriterats i rektorsområdena har varit de målområden som prioriteras i styrningen i Trelleborgs kommun. Dessa är regelbunden fysisk aktivitet, undervisningens kvalitet, elevnärvaro och extra anpassningar och särskilt stöd.

Glädjande att notera är att den process av observationer av undervisning och verksamheter som genomförs får till följd att också det kollegiala lärandet fokuserar på uppföljning och reflektioner av observationerna. Detta är tydlig på grundsärskolan, resursskolan Borgen, rektorsområde Nordväst samt rektorsområde centrum. Serresjö/Östra skriver i sin kvalitetsrapport att i samband med observationerna har elevintervjuer kring undervisningen genomförts. Efter besöket har det genomförts pedagogiska samtal kring besöken där samtliga undervisande lärare i gruppen deltagit. Samtalet har letts av försteläraren och undervisande pedagoger har pratat kring styrkor, framgångsfaktorer samt behov av utveckling. Uppföljande genomförd enkät visar att insatsen har varit uppskattad av samtliga pedagoger.

Resultaten

Det kollegiala lärandet som genomförts på rektorsområdet förskolan har, trots färre träffar, identifierat bemötande av vårdnadshavare och övergången till grundskolan som förbättringsområden att arbeta vidare med.

När det kollegiala lärandet fungerar som bäst är när de diskussioner och den analys som görs i kollegiet leder till förbättringar som inte är initierade av ledningen utan enbart kommer utifrån de behov professionen identifierat. I gymnasieskolans kvalitetsrapport finns flera sådana exempel. Ett av deras kollegiala lärande var ett utbyte mellan skolans nationella yrkesprogram och gymnasiesärskolans nationella program som fick till följd att lärare från Bygg- och anläggningsprogrammet tillsammans med elever byggde nya undervisningsmoduler till eleverna på gymnasiesärskolan. Detta initiativ kom fram genom samtal och möte mellan lärarkollegor utan instruktioner eller direktiv från skolledningen. Den sortens verksamhetsutveckling är ett mycket gott exempel på kollegialt lärande i praktiken, där elevernas behov sätts i centrum.

Framtiden

Rektor leder lärarnas lärande och skapar en kultur med fokus på analys och förbättringsarbete på framgångsrika skolor³⁰. Det kollegiala lärandet är ett effektivt verktyg i det systematiska kvalitetsarbetet när det organiseras med utgångspunkt i de tre faktorer som forskningen pekar ut som en viktig förutsättning för att åstadkomma resultat i form av en förbättrad pedagogisk praktik. Dessa är att förutsättningar ges i form av tid, att det är undervisningen med dess problem och dilemman som står i fokus, inte förutsättningarna i form av elevernas bakgrund

---

³⁰ Jarl/Blossing/Andersson (2017). Att organisera för skolframgång – strategier för en likvärdig skola

eller resurstilldelning, samt att det är finns en tydlig ledning av det kollegiala lärandet.

Genom att processerna, observationer och kollegialt lärande, hänger ihop på Trelleborgs förskolor och skolor samt har fokus på undervisningen, skolans kärnuppdrag, finns det goda förutsättningarna för en kvalitetshöjning av undervisningen och därmed förbättring av elevernas måluppfyllelse.

8. Barn och elevers inflytande

*De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla barn och elever. I förskolan läggs grunden för att barnen ska utveckla en förståelse för vad demokrati är. I skolan ska elever ges inflytande över utbildningen och inflytande över sitt eget lärande. De ska stimuleras i att ta aktiv del i att vidareutveckla utbildningen samt ta ett personligt ansvar för sina studier. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas utefter ålder och mognad. Bildningsnämndens effektmål för 2022 är **högre måluppfyllelse**.*

Elevenkät elevernas ansvar och inflytande, grundskolan och gymnasieskolan

Elever	Åk 3	Åk 4	Åk 6	Åk 7	Åk 9	Åk 1/Gy	Åk 2/Gy	Åk 3/Gy
De vuxna i skolan lyssnar på förslag från eleverna	7,4	7,1	5,9	5,4	4,8	5,2	5,2	5,3
Vi elever får vara med och påverka hur vi ska arbeta på lektionerna	6,2	5,6	5,0	4,7	4,4	4,2	4,7	4,9

Källa: Kommunens egen enkät med samma frågor som Skolinspektions skolenkät. Svaren från åk 5 och åk 8 har redovisats i ärendet BIN 2022/658

Personalenkät elevernas ansvar och inflytande, grundskola och gymnasium

Pedagogisk personal	Grundskola	Gymnasieskola
Hur mycket upplever du att de vuxna i skolan lyssnar på förslag från eleverna, till exempel från klassråd och elevråd?	6,4	6,0
Hur mycket får dina elever, utifrån ålder och mognad, vara med och påverka hur ni ska arbeta på lektionerna?	6,0	5,9

Källa: Skolinspektions skolenkät. Svaren från personal grundskola och gymnasieskola har redovisats i ärendet BIN 2022/658

Analys, elevers ansvar och inflytande

Uppdraget är tydligt när det gäller demokrati- och värdegrunden. Demokratin ska inte bara informeras om, den ska också gestaltas i utbildningen. De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar både för sitt eget lärande och för verksamheten samt vara delaktig ska omfatta alla elever. Formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

I förskolan har barnen stort inflytande eftersom verksamheten utgår från deras behov, vad de vill göra och vilka aktiviteter de vill delta i. På en del förskolor finns barnråd där barnen är med och påverkar sin vardag i förskolan.

I grundskolan finns olika råd, klass- och elevråd, matråd, biblioteksråd med mera. Under pandemin så har flera skolenheter inte haft råden lika strukturerat som under andra läsår. Anderslöv/Alstad skriver i sin kvalitetsrapport ”på grund av pandemin har det flesta råd ställts in vilket gör att detta är ett pågående utvecklingsområde för att utöka elevernas inflytande och återigen skapa olika former av aktiva elevråd”. Andra enheter har lyckats att hålla verksamheten i gång, eller i alla fall delar av den. På Liljeskolan har kontinuerliga klass- och elevråd genomförts på varje stadie. I kvalitetsrapporten står det att ”elevrådet på Liljeskolan har varit ytterst delaktig och rådet har kommit med många förslag där en del genomförts”. Fritidshemmen är samtliga mycket bra på delaktighet från elevernas sida. Det finns fritidsråd som diskuterar med ledningen om verksamheten. Dessutom utgår verksamheten från elevernas intressen, behov och vad de vill ägna tiden åt för aktiviteter. Och ansvaret ökar med stigande ålder och mognad, helt i linje med läroplanen.

Söderslättsgymnasiet saknar klass- och elevråd, men kommer under det här läsåret att bilda en elevkår som ska arbeta med elevernas inflytande över verksamheten.

Elevernas och lärarnas uppfattningar skiljer sig markant åt visar värden i enkäten. Lärarna uppfattar i högre grad än eleverna att eleverna är delaktiga och kan påverka skolans verksamhet och att de har inflytande över sitt lärande. De yngre eleverna uppskattar att de har en högre grad av inflytande över verksamheten och undervisningen än de äldre eleverna. Dessa data skiljer sig inte från nationella data, eleverna tycker inte att de kan påverka i den utsträckning som lärarna anser att de kan. Söderslättsgymnasiet skriver i sin kvalitetsrapport att elevinflytandet varierar i lärarnas pedagogiska planeringar. Arbetet är således inte likvärdigt. Elevinflytandet på Söderslättsgymnasiet sker inom vissa arbetsområden medan det också för vissa kurser handlar om ett ständigt pågående elevinflytande. Skolan har som prioriterat utvecklingsområde att ”bättre ta tillvara elevernas inflytande och delaktighet i sitt lärande”.